

„Stajerc“ izhaja vsaki petek, datiran z dnevom naslednje nedelje.

Naročnina velja za Avstrijo: za celo leto 3 krome, za pol in četrt leta razmerno; za Ogrsko 4 K 50 vin. za celo leto; za Nemčijo stane za celo leto 5 kron, za Ameriko pa 6 kron; za drugo inozemstvo se računi naročnino z ozirom na visokost poštne. Naročnino je plačati naprej. Posamezne števe se prodajajo po 6 v. Uredništvo in upravnništvo se nahajata v Ptuj, gledališko poslopje števe 3.

Dopisi dobrodošli in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila turedništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inserterov) je za celo stran K 80, za 1/2 strani K 40, za 1/4 strani K 20, za 1/8 strani K 10, za 1/16 strani K 5, za 1/32 strani K 250, za 1/64 strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Štev. 5.

V Ptuj v nedeljo dne 2. februarja 1913.

XIV. letnik.

Balkanske vojne in zmešnjave.

Revolucija na Turškem. — Razbita mirovna pogajanja. — Nadaljevanje balkanske vojne? — Velika nevarnost evropske vojne.

Mirovne zvonove so zvonili, ko smo zadnjo številko našega lista tiskali. In kar čez noč so prišli zopet najtemnejši oblaki. Mladoturki, na čelu jim junaški bojevniki iz Tripolisa Enver-bej so prisilili prejšno miru prijazno vlado, da odstopi. Zdaj je Turčija zopet v mladoturških rokah in nadaljevanje krvave balkanske vojne postaja vedno bolj verjetno. Londonska mirovna pogajanja so vsled tega razbita in vse se pripravlja na novo vojno. Medtem pa se je porodila nova velika nevarnost. Vse kaže namreč, da igrata Rusija in Francoska, deloma tudi Anglija neko zahrbtno vlogo in da hočejo sredi balkanskih zmešnjav vpliv trozveze premagati. Vkljub oficialnim izjavam je gotovo, da se Rusija na veliko evropsko vojno pripravlja. Nemčija je Rusijo že prav resno posvarila. Ali bodočnost je popolnoma nejasna in skrb velika. Ali se bode krvava igra z milijoni človeških življenj res pričela? Ali se bode vendar še enkrat posrečilo, na zeleni mizi sporna vprašanja rešiti? Kdo ve! Ta teden bode brčkone še končal pod vtisom raznih pogajanj, ako se ne pripeti zopet nepričakovani slučaj, ki vrže vsa prorokovanja na glavo. Rusija napravlja pač vedno vtis, da bode udarila, kadar bode imela vse svoje priprave končane. No, Avstro-Ogrska, Nemčija in Italija so v kljub svojem poštemu prizadevanju za mir že davno na vse pripravljene. Zato gledajo lahko z resnim a pogumnim srcem v bodočnost.

Revolucija na Turškem.

Zadnje dni se je že govorilo o tem, da bode morala Turčija popolnoma odnehati in sprejeti vse pogoje balkanskih držav. Na podlagi tega se je pričelo tudi že v splošnem mirneje dihati. Ali nade so bile napačne. Kajti kar čez noč se je položaj spremenil. V Konstantinoplu je izbruhnila namreč revolucija, ki je dosedanjo vlado Angležom prijaznega Kiamil-paše vrгла. Tako so prišli zopet Mladoturki, ki so za nadaljevanje vojne do skrajnega konca, na krmilo. Dogodek sam se je izvršil tako-le: Armada je bila že dolgo nezadovoljna z mirovnimi pogajanja in ni hotela na noben način dovoliti odstop doslej nepremagane trdnjave Adrianopel. Ko so bili zadnjič ravno vsi ministri pod predsedstvom Kiamil-paše pri posvetovanju, udrla je nakrat množica pod vodstvom junaškega voditelja Arabcev Enver-beja v palačo. Enver-bej je zahteval takojšnji odstop vlade. Kiamil-paša se je tudi takoj podal in je napisal demisijo, katero je sultan sprejel. Pri teh dogodkih je prišlo v palači tudi do streljanja, v katerem je bil dosedanji vojni minister Nazim-paša ustreljen. Padlo je tudi cela vrsta

drugih oseb. Na čelu nove vlade stoji zdaj kot veliki vezir Mahmud Šefket-paša, kot zunanji minister pa princ Said Halim, glavni tajnik mladoturškega odbora. Nova vlada je takoj strogo nastopila in je prejšnje ministre deloma pozaprla, deloma pa so pobegnili. V mestu se širijo sicer najrazličnejše govorice, ali v splošnem je vse mirno. Mladoturki in z njimi na boj pripravljena armada so torej zmagali. Posledica tega bode v prvi vrsti ta, da se balkanska vojna brčkone nadaljuje. Kak bode izid te zopetne vojne, se danes ne more prorokovati. Na vsak način je ta revolucija ves položaj temeljito spremenila, velevlastim vse štrene zmešala in grozovito nevarnost velike evropske vojne povzročila.

Prvi uspeh nove turške vlade.

Glavni pritisk velevlasti na Turčijo je obstojal iz tega, da so ji otegnili denarno pomoč. Zdaj pa je dobila nova turška vlada od Nemčije (Deutsche Bank) za mestno železnico v Konstantinoplu 2 1/2 milijona funtov posojila. S tem denarjem zamore Turčija vojno še en mesec dalje peljati. V Rusiji in na Francoskem se je začela vsled tega huda gonja proti Nemčiji in trozvezi. Ravno tu se vidi vse nesoglasje med velevlasti.

Adrianopel mora turški ostati.

V vseh turških krogih gre le en glas, da mora Adrianopel turški ostati. Nepremagani in junaški zapovednik Adrianopla Šukri paša je izjavil, da se trdnjava nikdar ne bode Bulgarom podala. Pravi, da bode raje mesto z lastnimi kanonami v razvaline vrgel, potem bulgarsko obsedno armado predrl ter se pri Tsataldži z ostalo turško armado združil.

Mirovna pogajanja končno razbita.

Zastopniki balkanskih zaveznikov so dali turškemu delegatom noto, v kateri se londonska mirovna pogajanja proglašajo za končana. To seveda še ne pomeni zopetni začetek balkanske vojne, ker vojno premirje še ni odpovedano. Vendar pa se pričakuje, da se tudi to kmalu zgodi.

Arnauti proti Srbom.

Iz Belgrada se poroča, da pripravljajo Arnauti krvavi upor proti Srbom v Albaniji. Arnauti so na doslej nepojasneni način dobili orožje in strelivo. Zlasti ogrožena so od Srbov zasedena albanska mesta Prizrend, Djakovar in Ipek.

Srbija in Bulgarska.

Nasprotja med Srbijo in Bulgarijo postajajo vedno večja. Listi se napadajo že prav ojestro. Več bulgarskih listov se je za Srbijo prepovedalo. Slovanski bratci se torej že lasajo . . .

Rumunska.

Spor med Rumunsko in Bulgarijo še ni rešen. V rumunski zbornici podal je ministerski predsednik sledečo važno izjavo: Glas Rumunske se bode v resnici slišal. Bulgarija je zahtevala, da naj bi se vojsko končalo, potem žele razpravljalo. Ali rumunska vlada je zahtevala takojšno obravnavanje. Razprave so tudi že pričele in se nadaljujejo.

Srbske priprave proti Avstriji.

Iz Belgrada se poroča: Srbski generalni štab je zapovedal, da naj se takoj na taje letalne stroje strelja, ki bi plovili čez srbske pokrajine. V temelju se to določbo s poisknšnimi poleti avstrijskih vojaških letalnih strojev. Svoj čas so položili Srbi v Donavi in Savi rečne mine. Ker so tvorile te mine za čolne veliko nevarnost, so jih potem na avstro-ogrsko zahtevo odstranili. Ali zdaj se je zopet te „mine“ v velikem številu nastavilo. Srbija se torej pripravlja.

Ruske vojne priprave.

Vse kaže, da se zbirajo na evropskem obzorju temni oblaki in da stojimo pred velikansko svetovno vojno. Najbolj se zrcali ta slutnja v vojnih pripravah zahrbtnje Rusije. Glasom prav zanesljivih poročil ima Rusija na avstrijski in deloma nemški meji zbrano armado z več kot 600.000 vojaki. Ta armada obstoji iz čisto ruskih regimentov, medtem ko se je domače poljske regimente poslalo večidel v Sibirijo na mongolsko mejo. Trdnjave ne Poljskem (v Volhiniji) izpopolnjujejo z izredno naglico. V Varšavi so zgradili osrednje skladišče in močne utrdbe, ki so v zvezi s trdnjavami v Zegrzu in v Novem Georgijevsku. V tej skupini trdnjav imajo Rusi 150.000 vojakov in 3000 kanonov. V vojni bi služila kot središče najmočnejša trdnjava Brest-Litevsk. Ob nemški meji so Rusi na novo utrdili trdnjave Grodno, Kovno, Rovno, Luck in Kovel; v zadnjih dveh so nabrali ogromne zaloge živil. Tudi na rumunski meji delajo Rusi velike vojne priprave. Zbrali so tam več armadnih kórov, ki lahko vsak trenutek prekoračijo rumunsko mejo. Na reki Visli ima Rusija močno rečno flotiljo z malimi parniki. Železniška uprava je pripravljena, da takoj vse potrebne vagonne odpošlje. Glavne železniške postaje ob meji so že zdaj pod vojaško upravo. Vse trdnjave so baje za 6 mesecev preskrbljene z živilom in strelivom. Vojna uprava je naročila tudi ogromne množine konzerv, cvibaka, ovs, sena, nadalje 300 tovornih avtomobilov, več sto aeroplanov itd. Vse te naročbe morajo biti do spomladi rešene. Tako poročajo zanesljivi listi. V ožgled dejstvom pač ni čudno, da se smatra položaj za jako resen in da pričakuje vsa javnost v spomladi grozovito vojno. Morda se posreči, to nevihtno odpraviti, morda bode še enkrat brez prelivanja

krvi šlo. Ali zahrbtna sovražna ruska politika ne daje mnogo upanja!

Nemčija in Rusija.

Rusija hoče neutralno stališče velevlasti zapustiti in v Črnem morju ter v Armeniji na lastno pest svoje sebične namene zasledovati. Ker ima pa tam tudi Nemčija prav živahne interese in bi tako nastopanje sploh nasprotovalo sklepom velevlasti, nastalo je jako napeto razmerje med Nemčijo in Rusijo. Anglija je doslej pomirovalno vplivala in preprečila, da ni nastal iz te napetosti očitni spor. Ali zadoja poročila iz Berlina pravijo, da je Nemčija Rusiji odločno z vojsko grozila, ako bi hotela Rusija v Armeniji ali v Črnem morju na lastno pest nastopati.

Rusko-francoske priprave.

Iz Berlina se poroča, da je v krogih nemške vlade prav dobro znano, da je Francoska že dva tedna sem popolnoma na vojno pripravljena. Nadalje se brzojavi, da je podpisal ruski car ukaz, po katerem se skliče letnike 1912, 1911 in 1910 nadomestnih rezervistov pod orožje. Ako se te vesti potrdijo — in skoraj ni dvomiti o njih, — zna vsak hip napočiti krvava igra!

Zadnji telegram.

Bulgarska vlada je Turčiji odpovedala premirje. S tem se prične balkanska vojna iz novega. Turška vlada je zapovedala armadi pri Tšataldži, da naj zopet z boji prične. Nevarnost, da se vojna tudi na druge evropske države razširi, je velika.

Ime **MAGGI** jamči za izvrstno kakovost **MAGGI** kock po 5 vin. za 1/4 litra najfinejše goveje juhe. **Le-te so najboljše!** Blagovolite to upoštevati pri kupovanju.

Dopisi.

Sodinec pri Ptuj. Pri nas imamo tndi ljudi, ki slišijo travo rasti in ki so tako veliki „slovenski narodnjaki“, da je že vsa njih pamet v narodnjaškem ognju zgorela. Ne samo zabiti, marveč tudi hudobni, predrzni in surovi so ti možaki. Prvi med njimi je naš rihtar Irgolič. Škoda njegove glave za vsak dan. Ta možic zasluži, da postane najmanje minister na Srbskem. Evo dokaz! Neki Martin Rizman potrebuje nujno domovinski list in ga je skozi občinski urad na Bregu prosil. Na dotični dopis dobil je občinski urad na Bregu od Irgoliča ta-le značilni odgovor:

— „Št. 107. Slavni obč. urad Rann. Na vaše pisavo z dne 19. januarja 1913 pod št. 78 nebomo odgovarjali ker je samo nemški urad, ker mi nisimo nemčurji, ker Martin

Rizman že več ko 10 let tam biva mora se po novi postavi tukaj priti za odpust in mora biti tam v občinsko zvezo sprejet. Zatoraj se vaše listine vračajo. (L. S.) Občina Sodinec 21. januarja 1913 Irgolič. Obomba. Mi že imamo dovol sitnosti s takimi . . . dokler je mlad tičas okoli tepe kadar pa je star se prizivle v našo občino in stroške dela prav velike.“

Mislimo, da je napihnjena, domišljava zabitoz tega dopisa tako velika, da je ni treba posebej omeniti. Čudež je naravnost, da se take duševno revčke, kakor je ta Irgolič, za rihtarje izvoli. Ali mora biti v Sodincu res najbolj neumni rihtar? Najprve povemo Irgoliču to le: ako je res tako grozoviti Slovenec, da se vstraši nemške besede, kakor bik rdeče rute, potem se mora Irgolič najprve slovenščine naučiti. V svojem dopisu ima ta narodnjak več slovniških in drugih napak, nego besed. Vsak šolar v 2. razredu bi se takega dopisa sramoval! Jako lepo rečeno je n. p. „obč. uradu Rann.“ Ako ste tako prokletko zagriženi Slovenec, zakaj ne pravite „Breg?“ Cel dopis Irgoliča je sploh velikanska oslarija in višja oblast bi morala možaka že radi njegove nezdavljivje neumnosti odstaviti. Najprve pravi Irgolič „Na vašo pisavo (!) nebomo odgovarjali ker je samo nemška . . .“ potem pa vse eno odgovarja. Na postave se Irgolič ravno toliko razume, kakor njegova krava na latuščino. Upamo, da mu bo de to višja oblast tudi pojasnila. Naravnost lumparija pa je, da se upa ta nevedni Irgolič psovati na šnopsarski način. Govori o „nemčurjih“ v spisu, pod katerega se upa pritisniti občinski pečat! In žaliti se upa poštenega človeka, ki ne zahteva od njega ničesar nego postavno zajamčeno pravico. Irgolič sam prav dobro vè, da so Rizmanovi ljudje pošteni; saj je sam stari Rizman pri Irgoliču 16 let služil. In take ljudi žali ta rihtar! „Dummheit und Stolz wachsen auf einem Holz“, pravijo Nemci. To velja tudi za tega čudnega rihtarja Irgoliča, s katerim se bodemo odslej večkrat pečali.

Polenšak. Dragi „Stajerc“, mislim, da ti je že dolgočasno, da nisi dobil iz Polenšaka nobenega dopisa; pa kaj ti tudi ne bi bilo, saj vemo, da imaš dovolj ostrih krtač na razpolago, s katerimi se da kak črni gospod malo okrtaciti. Naš g. župnik Poplatnik je bil zdaj nekaj časa dober; ali priletele so mu spet tiste muhe v glavo kakor lani. Evo slučaj! Pred kratkim smo imeli tri mrliče, eno vdovo in dva otroka, pa nobenemu ni pustil zvoniti, ker mu niso naprej plačali. Neki mož mu je očitno povedal, da se k - - e naprej plačuje. Neka ženska pa je hodila k božični spovedi in jo naš župnik Poplatnik pozna; napadel jo je s psovkami, da

Athos.

Na Balkanu se dogajajo res že čudeži. Izredno zanimiva je republika menihov Athos, katere neodvisnost so baje tudi že velevlasti priznale. Ta duhovniška republika se nahaja na polotoku Athos v Egejskem morju. Turki jo imenujejo „Ameros“, Italijani pa „Monte santo“ (sveta gora). Menihi imajo tukaj toliko moči, da so se zamogli napraviti neodvisne. Republika Athos obstoji iz 20 velikih kloštrov, 12 vasi, 250 celic in 150 samotarij. Skupaj živi tu kakšnih 6000 večidel grških in ruskih menihov. Vsaki grški cerkvi pripadajoči narod ima med kloštri najmanje enega. Vsako leto obišče te kloštre veliko število romarjev. Posebne pravice menihov so prav velike. Tako ne sme se naseliti na polotoku noben Mohamedanec. Tudi nobena ženska noga ne sme prestopiti pokrajine Athos. To duhovniško republiko vlada neki meniški odbor, imenovan „sveta sinoda.“ Ta odbor šteje 20 članov, ki jih odposljejo posamezni kloštri, in 4 predstojnikov. Naša slika kaže dvoje poglavitnih kloštrov v republiki Athos, in sicer zanimivo ležeča kloštra Iwiron in Lawra.

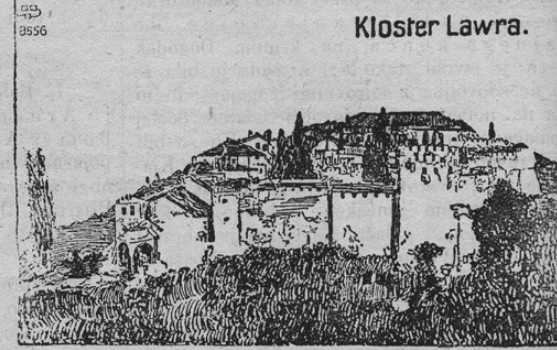
Zahtevajte

povsod

„Štajerca“

nič ni vredna, da bo vse zapravila; rekel ji ti vsaki dan meso ješ in vino piješ. To je ved! Pred kratkim pa je tudi zbolela na vdova in hotela prejeti sv. zakramente; pa župnik ni imel časa; rekel je, da še ne bo hitro umrla in ni šel spovedati; ali sirota par ur pozneje izdahne dušo brez zadnje tolaže. Toraj svetujemo g. župniku Poplatniku, vestno spolnuje svoje dolžnosti in se brigaj red v cerkvi, da ne bodo taki črni cilindri na svetilkah, kakor v kakem železnem magacinu. G. župnik, opozorite mežnarja, Bukovega Tone, da naj glaže na svetilkah tudi spuca, ne sa „piksne.“ Tudi Franceku Luši tiho na uho šepetamo, da se oglasi nas sto, ki pravimo Luš nam več županil ne bo!

Iz Obrizja pri Središču. Predragi mi „Stajerc“, sprejmi dopis, v katerem ti hočem znani, da bomo zdaj k fašenki občinske volitve. To pa sem le v takšno formo zazvedel. V nedeljo sem šel od meše, pa je šlo eno ženskih pred menoj, ki so se tak glasno spomnile, kaj sem skoraj vse čujo. Te pa je začela: Si vidla, Treza, tam na mesnici pribito brz mo volitve meli! — No Bog pomagaj, de si pa naš čuda prizadevo, kaj nade vtegnje, jesti, ve mu jaz rečem, naj le gre, da čuda zasluži, če glih je ne rihtar, pa je zato odboru, pa še vse druge časti ka pa je vredno! — Zato pa je hodjo ovokrat rihu v Ÿpti (Ptuj) pa v Ormož, sem ga čudak vidla iti. — Ja če moreš v Ÿptija dovolen meti za občinske volitve? — Te že, pa kaj je tam pomoljo, de najbi bili tisti gospodi bu najja; ne veš, kej je že te tri leta mino kaj so ga zvolili, da smo mi kuruzo trgali, bar vsako leto najpre kožuhamo? pa tam ga nekaj podvčijo, kak se more držati, kaj bo gvinyo. — Pej te do pa z možarov strelaj jas sem zadjokrat kviški skakala od veselja, sem začula kak je pokalo, pa sem rekla: deca, naši so gynali; ve je tak prav, rihtar si to zasluži, ve je najbolj čeden v občini. — Eno drugo pa sem čujo, kaj je rekla. Ja kej bi on najbolj čeden bijo; gde se je ta zvčujo, pa je nigdi ne bijo indi kak v Jous na trati, da je krave paso, pa cajtinge štejo. Tota je že mogla biti od nasprotne stranje sem jas som pri sebi misljo. Te je pa ta prv rekla: naš rihtar pa le ma srečo; zej še so m resen privoščili občinski jag (lov) kaj ga je prafal doboj. — Ja, zato pa je tak debel; bi no bijo, če si naj včasi kakšnega zavca al fazan privoščjo, ve mu ovi zaston nastrelajo; zej se se že navčili meriti, kej telko dobjajo, kej m rihtar vsako leto trikrat jag plačen. — Ta tretj pa je začela: Naš (mož) mi je ovokrat reko pej baba, zej sem že telko drota nanosjo, kej

Bilder aus der Mönchsrepublik Athos.